

NATURVERFORBUNDETS

ÅRSMELDING

1988

INNHOILDSFORTEGNELSE

ÅRET 1988..... 1

A. ORGANISASJON:

  Landsmøtet..... 3

  Landsstyret og styretvalget..... 3

  Medlemsutvikling..... 4

  Organisasjonsarbeid..... 6

  Arbeidet i MNV's komiteer..... 7

  Forbundets samarbeid og representasjon i andre organisasjoner..... 12

  Økonomi..... 14

B. NATURVERNESAKER:

  Forvaltning - lover og bestemmelser..... 15

  Vern av naturrområder og forekomster..... 17

  Dyreliv, jakt og fiske..... 19

  Energi..... 22

  Fgrurensning..... 25

  Andre naturvernesaker..... 28

C. INFORMASJON:

  Norsk Natur..... 31

  Salgsartikler..... 31

  Informasjonsarbeid..... 32

  Nytt informasjonsmaterieill..... 34

D. NORGBS NATURVERNFORBUND:

  Fagte komiteer..... 34

  Oversikt over organisasjoner/organer Naturvernforbundet var representert i..... 35

  Sekretariatet..... 36

  Sivilø tjenestepiktige..... 36

  Naturvernforbundets fylkesledere..... 36

ÅRET 1988.

: Løpet av 1988 opplevde vi et markert løp i naturvernforståelsen hos den brede allmenhet og blant politikere. I særlig grad skyldes dette "algenivasjonen" langs Sør-Norges kyst. Men også mange andre forhold bidro til den mer generelle forståelse og interesse: Det ble konstatert "skogdød-symptomer" i bl.a. Agder og Trøndelag. Vi fikk stadig mer entydige signaler om den farertruede nedbrytning av ozonlaget. Sellaivasjon på Finnmarksråksten og våren -88 vitnet om fortsatt ubalanse i økosystemene i nord. Og en tragisk massedød av sel i våre nære sjøområder i sør ga grunnlag for dyp bekymring. Samtidig ble faresignalene fra øvrige deler av verden - om bl.a. atmosfæring, ørkenspredning og ødeleggelse av regnskog stadig mer alarmende. Jerngrepet om kloden strammes, stadig flere forsår at menneskenes eksistensgrunnlag er truet og at noe effektivt må gjøres raskt.

Den økende forståelsen bidro til en markert økning av vårt medlemsstall - fra 30.500 ved årets begynnelse til ca. 37.000 ved årsskiftet. Det med er forbundet pr. i dag medlemsmessig like sterkt som vi var i rekordåret 1979.

Aktiviteten i organisasjonen økte gjennom hele året. 27 nye lokalag ble etablert i 1988.

De store globale truslene gjenspeilte seg naturlig nok også i MNV's faglige virksomhet i løpet av året. Det globale perspektiv tilslir også at forbundet gradvis blir mer internasjonalt rettet. En slik bevisst åpning mot vår medverden er også en følge av vårt internasjonale ansvar i kraft av å ha ledere for Verdenskommisjonen for miljø og utvikling. Våre spesielle forpliktelser som monstreland, i lys av dette faktum, var et forhold som MNV fremholdt med styrke i enhver sak med internasjonale perspektiver i 1988.

En viktig begivenhet for forbundet i dette året var at vi fikk en ny generalsekretær. Det er særlig hans fortjeneste at vi i løpet av siste halvår klarte å markere hele organisasjonen meget sterkt innenfor såkalt forbrukerrettet miljøvern. Særlig vekt ble lagt på stoffer som har en nedbrytende effekt på ozonlaget, og foreslo også mer miljøvennlige alternativer. Produktet og forbruker til bolikott av navngitte kampanjen var meget vellykket. Den skaffet oss mye good-will blant vanlige forbrukere og også bl.a. i Miljøverndepartementet, og bidro i særlig grad til den sterke veksten i medlemsstallet. Generelt var det stor interesse for det Naturvernforbundet gjorde, og informasjonsmaterieill ble spredd i store opplag.

Selv om industriforurensning og forbrukerrettet miljøvern stod høyt på sakalista, arbeider også organisasjonen sentralt med viktige såkalte "klassiske" naturvernesaker. Vi markerte oss godt og sterkt i forbindelse med forslaget om en landsplan for barskogreservater og også i diskusjonen omkring forvaltningen av våre rovdyr - og da spesielt ulven.

Den økende oppmerksomhet om natur- og miljøvern og vår forpliktelse til i praksis å forsøke å bidra til løsning av problemene, gjorde at vi bevisst valgte å sarse. Det var store forventninger til Naturvernforbundets arbeid i mange viktige saker. Arbeidet ga da også gode resultater og kampanjen miljøvennlig forbruker ble en suksess. Inntektene økte også, men satsingen koster og året gikk med regnskapsmessig underskudd. Prognosen fremover er imidlertid positiv med tanke på nye inntekter og videre økning i medlemsmassen. Mer enn noensinne er det åpenbart at landet trenger et slagkraftig MNV.

A. ORGANISASJONEN.

LANDSMØTET.

Landsmøtet 1988 ble avholdt på Vindfjelltunet i Vestfold 10-11. juni. Det deltok ca. 100 utsendinger fra fylkeslag, landsstyret, sekretariatet og inviterede institusjoner.

Landsmøtets hovedtema var samferdsel og energi.

Det ble sendt ut 5 uttalelser om:

Miljøhensyn i samferdselspolitikken

Bevaring av fjellskogen

Vern av kulturlandskapet

Bruk og vern av våre kystområder

Samiplan for vassdrag - Lomsdalsvassdraget.

Arsprogrammet for 1988-89 vedtok å sette opp følgende områder som viktige arbeidsoppgaver:

Vannforurensning/luftforurensning

Miljøgifter

Samferdsel

Barskogen.

Dessuten ble generell organisasjonsoppbygging utpekt som et satsningsområde.

NATURVERNFORBUNDETS LANDSSTYRE, SAMMENSETNING 1988.

MNV's landsstyre hadde i første halvdel av 1988 følgende sammen-

Navn, fylke, tittel	Valgt	På valg
Erik Solheim, Sogn og Fjordane, leder	1987	1989
Arne Moksnes, Nord-Trøndelag, nestleder	1985	1988
Eirik Wærner, Oslo	1986	1989
Frode Bekkestad, Hordaland	1987	1989
Terje Øiesvold, Nordland	1986	1988
Hans Prestbakmo, Troms	1985	1988
Sissel Dobson, Buskerud	1987	1989
Ellen Birgitte Strømø, Oppland	1987	1989
Inger Marie Hagen, Natur og Ungdom	1986	1988
Inger Ness, sekretariatet	1985	1988
Sammensetning etter landsmøtet 1988:		
Erik Solheim, Sogn og Fjordane, leder	1987	1989
Eirik Wærner, Oslo, nestleder	1986	1989
Sissel Dobson, Buskerud	1987	1989
Frode Bekkestad, Hordaland	1987	1989
Terje Øiesvold, Nordland	1988	1990
Ellen Birgitte Strømø, Oppland	1987	1989
Anne Kongsgaarden, Møre og Romsdal	1988	1990
MNV-Eriksen, Troms Jan O. Aar. Fred	1988	1990
Geir Arne Bore, Natur og Ungdom	1988	1990
Tom Chr. Axelsen, sekretariatet	1988	1990

Personlige varamedlemmer som ikke velges av landsmøtet:

Fra sekretariatet: Inger Nass
Fra Natur og Ungdom: Yngve Kristiansen.

Varamedlemmer i rekkefølge:

Sammensettning for landsmøtet 1988:

Erik Thoring, Telemark	1987	1989
Liv Solemdal, Møre og Romsdal	1988	1988
Geir Myrstad, Sør-Trøndelag	1986	1988
Roald Tobiassen, Finnmark	1986	1989
Anne Grethe Glæver, Akershus	1986	

Sammensettning etter landsmøtet 1988:

Erik Thoring, Telemark	1987	1989
Anne Olivik, Hedmark	1988	1990
Roald Tobiassen, Finnmark	1988	1989
Karen Johanne Baalsrud, Nordland	1988	1990
Anne Grethe Glæver, Akershus	1986	1989

STYREUTVALGET

Styreutvalget besto for landsmøtet 1988 av:
Erik Solheim, Arne Moksnes, Erik Wærner.

Etter landsmøtet har utvalget bestått av:
Erik Solheim, Sissel Dobson, Erik Wærner.

Landsstyret har avholdt 9 møter i 1988.
Styreutvalget har avholdt 1 møte i 1988.

MEMBERSUTVALGEN 1988

Naturvernforbundet hadde ved årsskiftet 36685 medlemmer, mot 30385 1. januar. Medlemsstallet for 1988 lå dermed like under den tidligere "bestenoteringen" for medlemsstall - 37000 ved årsskiftet 79/80, noe som er det høyeste medlemsstall ved et årsskifte noensinne.

Forbundet hadde i 1988 en sterk vekst i medlemsstallet. Ved utgangen av 1988 var det nærmere 6500 flere medlemmer enn ved inngangen av året. En så stor medlemsvekst har forbundet kun hatt to år tidligere, i 1972 og 75 - begge årene var preget av store vervekampanjer, og begge ganger fulgte et år med en viss nedgang i medlemsstallet. Vi håper, og har grunn til å tro, at veksten i medlemsstallet vil fortsette i 1989.

Antall nye medlemmer i verveåret 1988 (1/10-87 - 30/3-88) ble 6254 (ikke medregnet N&U), noe som innebærer en 50 prosent økning fra året før. Tre hovedkilder for verving må nevnes spesielt: Lokal verving (2114 nye) har fungert åtskillig

bedre enn tidligere, det ser ut til at bedret aktivitet i lokal- og fylkeslag gir mer verving. Vervenning gjennom Norsk Natur (ca. 1000 nye) så fortsett an. Dessuten har ulike annonsekampanjer gitt varierende tilslag, mer spesielt en serie på vårparten om oson-produkter (631 nye) må kunne karakteriseres som vellykket. I tillegg kommer det jevne tilslaget som ikke kan spores tilbake til en enkelt kampanje, som vi neppe ville fått uten ulike former for aksjoner og utspill.

Av andre kilder kan nevnes Barantshav-arbeidet (271 nye), Gavedlemskap (156) og gjevvering av tidligere medlemmer (195). Dessuten ga hav-kampanjen 100 nye medlemmer i 1988 - i tillegg til de 300 som kom til under selve kampanjen i 1987.

MEMBERSKASSEN I 1988

Medlemsstallet pr. 31.12.88

Fylkeslag	Hov	Per	Fam	Kom	Liv	TOTALT	1987
Østfold	1529	158	360	15	16	2078	1699
Østlardske	6203	641	880	8	198	7830	6793
Hedmark	746	71	173	10	17	1017	975
Oppland	1515	193	567	14	8	2297	1902
Buskerud	1104	87	212	11	16	1430	1226
Vestfold	1351	140	314	5	9	1819	1521
Telemark	816	62	159	12	12	1061	950
Aust-Agder	375	32	77	9	7	500	424
Vest-Agder	494	50	76	6	6	632	549
Rogaland	1421	107	272	9	10	1819	1652
Vestlandske	2466	290	447	12	23	3238	2467
Sogn & Fjordane	508	25	118	17	2	670	482
Møre & Romsdal	884	50	191	17	8	1150	1035
Sør-Trøndelag	1406	97	234	15	20	1772	1626
Nord-Trøndelag	581	53	103	14	6	757	713
Nordland	1001	92	170	18	11	1292	969
Troms	726	37	143	11	13	930	775
Finnmark	449	28	163	8	1	649	446
Svalbard	9	0	1	0	0	10	7
TOTALT	23484	2213	4660	211	383	30951	26210
Utlandet	186	30	8	0	10	234	261
Natur & Ungdom						5500	3914
TOTALT NMV						36685	30385

Følgende uttalelser ble vedtatt:

Natur og Ungdom krever reduksjon av nitrogenoksidutslipp. Handling for Numedalslågen nå. Forby ozonødeleggende gasser i Norge.

Det har kommet ut 5 nr. av Natur og Samfunn.

Måsettingen for vervekampanjen var 750 nye medlemmer. Resultatet ble 1700 nye.

Natur og Ungdom har i 1988 bl.a. jobbet med følgende saker:

- kloakk
- nitrogenoksid og trafikk
- bussstur til Øst-Europa i et nært samarbeid med Europas Youths forest action.

ARBEIDET I NNV'S FASTE KOMITEER:

Organisasjonskomiteen.

Komiteen avholdt 5 møter fra 1.1.88 til 11.9.88 og hadde hovedansvar for gjennomføringen av organisasjonsseminaret.

Høsten 1988 ble det opprettet en ny komite som etablerte seg og la planer for arbeidet framover.

Juridisk komite.

Juridisk komite har avholdt ett møte i 1988. På møtet ble komiteens arbeidsform diskutert.

Redaksjonskomiteen

Redaksjonskomiteen avholdt to møter.

Redaksjonen på begge møter var oppfølging av fusjonsprosessen med Miljømagasinet. Komiteen hadde ingen vesentlige innvendinger mot de forslag til samarbeidsavtaler som ble fremlagt. Det ble lagt vekt på at NNV fortsatt skulle stå som eier av bladet og fortsatt skulle være ansvarlig for den redaksjonelle profilen og alle sider ved tidsskriftets drift.

Komiteen foreslo nytt mandat for redaksjonskomiteen:

Redaksjonskomiteen skal

- virke som et rådgivende organ for redaktøren
- trekke opp hovedretningslinier for Norsk Natur under hensyntagen til NNV's politikk og bladets funksjon som medlemsblad for forbundet

NYE LOKALLAG.

Det har vært økt aktivitet i både fylkeslag og lokallag i 1988. Ved årsskiftet hadde Naturvernforbundet 140 lag, og ca. 27 nye lokallag på ett år.

ANNET ORGANISASJONSARBEID.

NNV-Nytt.

I 1988 har vi gitt ut NNV-Nytt, et internt meldingsblad for tillitsvalgte i Naturvernforbundet. Det har kommet ut 5 nummer og inneholdt informasjon om aktiviteter i fylkes- og lokallag, sekretariats- og landsstyrepplaner. NNV-Nytt var også et viktig kommunikasjonsmiddel under forbrukerkampanjen høsten 1988.

Fylkeslederkonferansen.

Den 26.-27. august ble det arrangert en fylkeslederkonferanse med fylkesledere fra hele landet. Her ble virksomheten både i distriktet og sentralt diskutert. I tillegg var det også en strategidebat om framtida og utfordringene i organisasjonen.

Generalsekretærens og organisasjonssekretærens besöksrunde i organisasjonen.

Høsten 1988 gjennomførte generalsekretæren og organisasjonssekretæren en reise rundt i organisasjonen. Alle fylkeslagene ble besøkt, og på møtene deltok også lokallagsrepresentanter. På møtene ble det diskutert strategi for Naturvernforbundet og generelt organisasjonsarbeid framover.

STUDIEVIRKSOMHET.

Organisasjonsseminaret.

Seminarer ble arrangert i samarbeid med Felleskampanjen for Jordas miljø og utvikling, og gikk av stabelen 9.-11. september. Temaet var miljøarbeid i kommunene og opprettelse av lokale miljøkommisjoner. Organisasjonsseminaret samlet ca. 80 deltakere både fra fylkes- og lokallag, Natur og Ungdom, landsstyret og sekretariatet.

Studieringer.

NNV lokalt, på fylkesplan og sentralt hadde pr. 1.1.89 meldt inn og gjennomført 20 studieringer.

NATUR OG UNGDOMS VIRKSOMHET I 1988.

Natur og Ungdom hadde 80 lokallag ved utgangen av 1988. Det er en økning på 50% fra 1987.

Marianne Gjerv var leder fram til 20. juni og Marit Nyborg tok deretter over ledervervet. Det ble avholdt 7 landsstyremøter.

Daglig leder har vært Kjetil B. Alstadheim.

Natur og Ungdom hadde landsmøte 7.-10. januar og 36 lokallag var representert.

- arbeide for å ivareta Norsk Natur's samråd og utvælingsmuligheter som tidsskrift, såvel innad i organisasjonen som overfor omverdenen
- bidra til å holde redaksjonen løpende orientert om aktuelle hendelser, og forøvrig gi ideer til stoff, emneområder og kon- taktpersoner.

Redaksjonskomiteen har følgende sammensetning:

- Fem medlemmer som oppnevnes av LS for to år ad gangen, og som kan gjenoppnevnes.
- Tre faste medlemmer: Redaktøren, generalsekretæren og inforra- sjonssekretæren.
- Redaksjonssekretæren er sekretær for redaksjonskomiteen og møter med tale- og forslagsrett.

Forslaget ble senere vedtatt av Landsstyret.

GRUPE OG FORRETNINGSKOMITEEN.

Komiteen avholdt bare tre møter i 1988. Arsekken til den foreløpige "tenkpausen" i komiteens arbeid, er sekretariatets forsøk på å bygge opp arbeidsgruppen på en del viktige felt. Mange av disse gruppene var for seg temaer innenfor forureningssektoren.

Ved siden av å få plassert komiteemedlemmene innenfor grupper de ut fra sitt fagfelt naturlig søker til, tar sekretariatet sikte på å opprettholde et bredt forum for drøfting av NVV's løpende policy innenfor sektoren. En "ny utgave" av komiteen forventes derfor å bli etablert i 1989.

NVV's faggrupper.

Mere vekt på faglig tyngde og flere personer med kontakter innen fagmiljøer har gitt nye muligheter for å utnytte denne muligheten har sekretariatet fått i gang grupper i følgende fag- områder:

- Radioaktivitet/bestråling (gamma)
- Samferdsel
- Miljøteknologi
- Miljøøkonomi
- Ozon/klima
- Energi.

Noen av gruppene er svært aktive mens andre kun er formelle, men hvor medlemmene er tilgjengelige for råd.

Radioaktivitet.

Aktiv gruppe, har hatt 4 møter. Utarbeider en

Samferdsel.

Aktiv gruppe som vil lage et utkast til NVV's syn på samferdsel innen landsmøtet, har hatt 4 møter.

Miljøteknologi.

Aktiv gruppe som har laget av fag gruppens arbeid dokumenteres i møtereferatene. Har hatt 3 møter.

Miljøøkonomi.

Denne gruppa har bare hatt i møte og ønsker ikke stor møteaktivitet. Faglig utbytte dokumenteres i møtereferater.

Ozon/klima.

Diskusjonsfora og enkeltpersoner vi kan trekke på når det er behov. Har hatt i møte.

Energi.

Har hatt to møter i 1988 og er tilgjengelige for konsultasjoner.

ARBETDET I NVV'S MIDLERTIDIGE UTVALG.

Barentshavutvalget.

Barentshavutvalget har i 1988 hatt en høy aktivitet, - fra 30.5. ble det nødvendig å styrke kapasiteten ved koncoriet i Bodø med i/2 kontormedarbeiderstilling. Av de mest aktuelle saker utvalget har engasjert seg i i 1988, kan følgende nevnes:

Krav om plass i reguleringsrådet for fiskeriene.

Dette kravet ble reist overfor fiskerimyndighetene med bakgrunn i Bivundtlandkomisjonens anbefalinger. Reguleringsrådet, som rådgivende organ for Fiskeridepartementet i ressursforvaltningssaker, er etter utvalgets mening svært skjev overveidende flertall. NVV har fra en rekke politiske hold, og spesielt fra kystbefolkningen i Nord-Norge fått støtte for sitt krav. Saken har dessuten vært reist to ganger i Stortinget. I desember ble rådet utvidet med en plass; Direktoratet for naturforvaltning, og myndighetene mente med dette at miljøinteressene nå var representert. NVV står fortsatt ved sitt krav.

Fiskeriforvaltningen.

Barentshavutvalget har i denne sammenheng engasjert seg i en rekke saker, bl.a. vedrørende miljøkriminalitet i fiskeriene. Ved flere anledninger har utvalget best myndighetene om å styrke kontrollen og skjærpe straffen for å minske omfanget av ulovlig fiske. Det var bl.a. med bakgrunn i vårt krav at fiskeridepartementet vedtok å stenge en rekke fjorder for silde- fiske for ringnotfartøy over 90 fot.

Med bakgrunn i den svært negative bestandsutviklingen for norsk arktisk torsk, har utvalget en rekke ting som det myndighetene reduserer kvoten til det nivå forskerne har anbefalt. Utvalget har Jesusen bedt myndighetene sørge for at maskeviddan i trål utvides til 155 mm. med tilhørende minstmål for torsk og hyse, slik forskerne har anbefalt siden 1980. Denne sammenheng har utvalget beklaget at Norges fiskerlag i Reguleringsrådet ikke ville gå inn for dette.

Også i 1988 dukket grønlandsselen opp på Finnmarkskysten, noe som førte til store problemer for kystfiskerne. Det ble klart at bestanden av grønlandssæl i Østisen var så høy kraftig tilbake, og fra MNV's side ble det pekt på sammenhengene mellom selinvasjoner og overfiske. Fortsatt hersker det stor usikkerhet rundt bestandsforholdene av grønlandssæl i Vestisen, og utvalget ba derfor myndighetene sørge for at det ble fortsatt trykkløst for å kartlegge denne. Utvalget har videre påpekt at fiskeri-departementet har drevet feilinformasjon angående tidligere norsk selfangst.

Utlebring i Barentshavutvalget.

I strid med petroleumsloven og Erundtlandkommisjonen utlyste regjeringen også i 1988 nye blokker for letestoring i Barentshavet. Dette skjedde til og med mens konsesjonsutredningen for åpning av Barentshavet syd for petroleumsvirksomheten var ute til høring hos de ulike instanser. Dette ble beklaget av Barentshavutvalget, som dessuten ba Regjeringen omgiøre sitt vedtak. I tillegg viste det seg at OED's sammenfatningsrapport for konsesjonsutredningen, som var selve grunnlaget for høringen ikke holder faglig mål. Dette førte til skarpe protester fra en rekke faginstanser, bl.a. Direktoratet for naturforvaltning, SFT og Polarinstituttet, som alle slo fast at rapporten faglig ikke egnet seg som høringsgrunnlag. Av denne grunn avsto MNV i protest fra å uttale seg som høringsinstans, og krevde dessuten ny høringsrunde.

Andre aktiviteter.

I forbindelse med de saker som Barentshavutvalget har engasjert seg i, har utvalget drevet en aktiv utadrettet virksomhet. Dette i form av uttalelser, debatter og intervjuer i aviser, radio og TV, samt deltakelse på en rekke konferanser og møter.

I mars og april gjennomførte utvalget i samarbeid med fylkeslagene i Nord-Norge en regional informasjons- og verve-kampanje. Det ble da sendt ut informasjonsfoldere til husstandene i de fleste fiskerikommuner i Nord-Norge. Parallellt med dette arrangerte Barentshavutvalget en rekke informasjonsmøter langs kysten. I denne sammenheng kan det være verdt å få med at MNV i 1988 hadde en svært positiv medlemsutvikling i Nord-Norge, med en nettoøkning i medlemstallet på hele 31 %.

I 1988 har utvalget også deltatt i et kontaktutvalg for Barentshavet der en rekke norske og nordiske miljøorganisasjoner jevnlig har hatt møter for å styrke koordinering og samarbeid rundt ressursrisen i Barentshavet. Bl.a. har man i kontaktutvalget blitt enige om en rekke felles krav til for-

Nordstjornutvalget.

Utvalget har dannet mindre arbeidsgrupper etter hvilke oppgaver som skulle løses, mens planleggingen har foregått i plenum.

Temahetret Overgjødsling kom som bilag til Norsk Natur nr. 6. Tilsvarende hefter om fiskeoppdrett og miljøgifter ble gjort klare til trykking. Arbeid med stand i forbindelse med "Kysten rundt" i februar/mars 89 ble påbegynt.

Utvalget har ansvar for MNV's kontakt med Seas at Risk, og utvalgets medlemmer deltok på møter i København, Brussel og Dublin. Vi var på møtet som nordiske naturvernorganisasjoner holdt i København i forbindelse med Nordisk Råds sesjon om havforurensning og Northern European Nuclear Information Groups møte i Helsingør.

Medlemmene har deltatt på seminarer og møter som innledere og paneldebatører, bl.a. Natur og Ungdoms havmiljøseminar og møte om akvakultur på distrikthøgskolen i Bodø. Ett medlem var med på Jahre Lines presentasjonstur til Kiel i oktober med tanke på stand på "Kysten rundt".

Det ble lyst ut stilling som fagsekretær for utvalget, og utarbeidet instruks for stillingen.

Medlemmer av utvalget laget først utkast til MNV's syn på havbruk.

Verneringen for Hardangervidda.

Verneringen har hatt to møter i 1988.

Vi har gitt uttalelse til planene om tilleggsregulering av Kinso Kraftverk.

Igen må vi konstatere at svært lite skjer når det gjelder å ta vare på Hardangervidda nasjonalpark med randområder. Isteden går utviklingen motsatt vei med uøstede naturinngrep. Arets fokusering på veibygging har avslørt sviktende rutiner ved slike arbeider. Det er også avdekket holdninger som gjør det lite sannsynlig at den motorferte ferdselen på Vidda kan bringes under kontroll. Motorferdsel innebærer i dag kanskje den største trusselen mot et langsiktig vern av Vidda, og har ført til at Hardangervidda er kommet på ICN's (Den internasjonale naturvernunionens) liste over vernede områder i verden som er truet.

FORBUNDSREPRESENTASJON I ANDRE ORGANISASJONER.

Føderasjonen for europeiske natur- og nasjonalparker.

ENV er medlem av Føderasjonen, men har ikke hatt sekretærrepresentasjon i 1988.

Samarbeid med ENV's søsterorganisasjoner i Norden.

De tre samarbeidet har blitt styrket i 1988.

Vi har deltatt på 2 møter med sekretariatene i de nordiske naturvernorganisasjonene og lederen i ENV i et møte med lederne. Organisasjonene har også gått sammen om politiske utspill i følgende saker

- Pressekonferanse i København angående styrking av organisasjonenes samarbeid på nordisk plan.
- To fellesmøter med Nordisk Ministerråd med krav om reduksjon av vannforurensning.
- Overrakt initiativ om en verdensomspennende kommisjon for å redusere industriutslipp fra land til ENS generalsek.
- Krav om like nordiske regler for industriutslipp til hav.

Aksjon Nærmiljø og Trafikk.

Aksjon Nærmiljø og Trafikk er en landsomfattende organisasjon som jobber for en mer miljøvennlig samferdselspolitikk. Norges Naturvernforbund er en av de 8 organisasjonene bak aksjonen, som for alvor fikk igang arbeidet da sekretariatet med heltilidsansatt daglig leder, ble opprettet i juni 1988.

Aksjon Nærmiljø og Trafikk's viktigste oppgave er å få politikere til å satse på kollektive transportløsninger og å begrense privat bilbruk. Problemene er størst i de største byene og i oktober gjennomførte Aksjon Nærmiljø og Trafikk en landsomfattende aksjonsuke for å sette søkelyset på bymiljøet. ENV og SFT laget i den forbindelse et oppløst sammensatt luftforurensningskart. I aksjonsuka ble det lagt fram en plan for utbygging av det kollektive transportsystemet i Oslo og Akerhus, utarbeidet av Aksjon Nærmiljø og Trafikk. Aksjonen ønsker seg slike planer også i andre deler av landet. Fra ENV sitter Marit Bache i aksjonens styre og Kjell Terje Nødland i aksjonens faglige råd.

Samarbeidsrådet for naturvernsaker.

NTP har også i 1988 representert turistforeningene i samarbeid med Norges Naturvernforbund og Norges Jeger- og Fiskerforbund. DNT har møtt som observatør.

Fra NTP har formann, forbundssekretær og naturvernkomiteens formann møtt fast. Forbundssekretæren har også vært sekretær i SRN. Det har vært tre rådsmøter i 1988.

SRN arrangerer i begynnelsen av februar et vassdragsseminar med ca. 60 deltakere. På seminaret ble det tatt opp sentrale spørsmål om vassdragsforvaltning og energisituasjonen.

- SRN har i 1988 bl.a. engasjert seg i følgende saker:
- Motorferdsel i utmark
  - Saltfjell - Svartisen
  - Samlet plan for vassdrag
  - Verneplan IV
  - Omlegging av Bergensbanen ved Finse
  - Breheimen - Stryn
  - Lomsdalsvassdraget
  - Energisaker
  - Planlegging av et vassdragsseminar
  - Fjellskogforvaltning.

Samarbeidskontoret for frittsstående vassdragsvernegrupper (SÅK)

I vassdrags- og energisaker har Naturvernforbundet i hele 1988 hatt et nært samarbeid med Samarbeidskontoret for frittsstående vassdragsvernegrupper (SÅK).

3.-4. februar arrangerte ENV sammen med SÅK, Den Norske Turistforening (DNT) og Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) et større vassdragsseminar på Hadeland. Seminaret tok opp aktuelle vassdragspolitiske saker som Samlet Plan for vassdrag, bruk av gass til elektrisitetsproduksjon m.m., og fikk bra dekning i massemedia.

På vassdragsstreffene sommeren 1988 var Naturvernforbundet representert på Breheimen-treffet, Rånna/UVvåa-treffet og Lomsdals-treffet.

Av saker som i løpet av året har vært oppe i Stortinget, har ENV sammen med SÅK drevet lobby og annet informasjonsarbeid i forbindelse med behandlingen av Energiemeldingen, Samlet Plan (Lomsdalsvassdraget) og Hølfjord-saken.

Av andre saker som ENV har hatt et nært samarbeid med SÅK, kan nevnes Verneplan IV for vassdrag, ENØK og Nasjonalparkplanen. De tre saker som vil bli fulgt opp i tiden som kommer, og ENV og SÅK vil fortsette å samkjøre utspill på saker som har felles interesse.

3. NATURVERBKER

FORVALNING - LOVER OG BESTEMMELSER

FORSLAG OM FORBEDRING AV VILTLOV OG REGELVERK

Sammen med fem andre natur- og miljøvernorganisasjoner, rettet NNV i august en henvendelse til miljøvernminister Sissl Rønbeck og til rikssadvokatt Georg Fr. Rieber-Mohn med krav om strengere reaksjoner for brudd på viltloven og med forslag om forbedringer av viltlov og regelverk. Bakgrunnen var de senere års avdekking av grove brudd på viltloven m.h.t. ulovlig jakt, preparering og salg av frosne, til dels truede/sårbare arter. Lovbruddene medførte ikke bare en reell trussel mot enkelte arter, men ga desuten stor økonomisk gevinst til enkelte preparanter og deres medhjelpere med minimal risiko for å bli straffedomt.

Det ble videre pekt på at etterforskning av endel aktuelle saker hadde avdekket store mangler ved det aktuelle lov- og regelverket. Selv om det er ulovlig å felle og onsette frosne arter, er det lovlig å oppbevare slike i nedfrosset tilstand eller å selge dem ferdig utstoppet. I slike tilfeller er det politiets oppgave å bevise at eleren har gjort noe ulovlig. Her må bevisbyrden snus, det det i brevet hvor man også etterlyste et merkeresister for preparanter.

Vedrørende regelverket for import av dyr til Norge, tar forskjellige forskrifter utgangspunkt i forskjellige hensyn. Forskriftene må derfor samordnes og innførelsetillatelsene må inneholde artsspesifikasjoner og kortere tidsavgrensning.

Bare et betydelig skjerpet lovverk og utvidede strafferammer, kan stoppe ulovlig jakt, preparering og salg av dyrearter. I dag er risikoen for å bli tatt liten, en eventuell straff er uhørt mild i forhold til de konsekvensene denne virksomheten har for vår villevil fauna så lenge det finnes et marked som etterspør de aktuelle fugler og dyr både i Norge og utenlands. Vi ber om at det på denne bakgrunn snarest tas nødvendige skritt for aktivt å begrense denne form for miljøkriminalitet, heter det til slutt i brevet.

NYE AVGASSFORSKRIFTER FOR BILER

I vår høringsuttalelse til Vegdirektoratet sa vi oss stort sett tilfreds med Direktoratets forslag til nye avgassforskrifter for bensin- og dieseldrevne biler.

Vi ønsket imidlertid å skjerpe kravene til NOx-utslipp. Vi ba også om at det ble innført skjerpede avgasskrav for motorsykler og mopeder, samt at mulighetene for ettermontering av katalysator på biler som i dag kjører på blyfri bensin, ble vurdert.

Informasjonsgruppen mot sur nedbør (IMSN).

Naturvernforbundet er en av fem organisasjoner bak Info-gruppen mot sur nedbør. IMSN arbeider med å spre informasjon om årsaker til og skadevirkninger av "sur nedbør" (SO₂, NO_x, Ozon og hydrokarboner). Gruppen har i 1988 hatt en heltidsansatt med kontor hos Det norske Skogselskap, og budsjettet var på rundt 400 000 kr.

De viktigste arbeidsoppgavene for IMSN i 1988 har vært:

1. Informasjonsbladet "Glimt fra vår sure hverdag". Bladet er et samarbeidsprosjekt mellom IMSN, Miljøvernforbundet, Skogskadeutvalget og forskningsstiftelsen. Bladet kom ut med tre nummer i 1988, i et opplag på 2 000. Mottakere er offentlig miljø- og skogforvaltning, forskningsinstitusjoner, presse, organisasjoner og andre interesserte.
2. Internasjonal sur nedbør uke 29. mai - 5. juni. Dette er et felles aksjonsuke for hele Europa. Målet var å nå ut med opplysning om følgerne av bilbruk: bil- og skogdød og helseskader. IMSN fikk til et meget godt samarbeid med Oslo Sporveier, og følgende aktiviteter ble gjennomført: Opplysningsplakater på t-bane, buss og trikk i Oslo, helsides avisannonser, pressekonferanse og aksjoner i regi av organisasjonene.
3. Samarbeid med skoler i Norge og Storbritannia, bl.a. lærerutveksling sommeren 1988.
4. Internasjonal kontakt.
5. Generell spredning av informasjon.

IUCN - North West Committee for Education

Naturvernforbundet har opprettet kontakt og blitt tatt opp som medlem i komiteen, utvekslet erfaringer og undervisningsopplegg. Resultater av dette internasjonale arbeidet ble presentert på IUCN konferanse i Bø - Telemark.

ØKONOMI

Regnskapet for 1988 med revisjonsberetning vedlegges som eget bilag.

UTVÅLING AV LANDSFORSKRIFTEEN FOR MOTORISERT TÅRDESEL I UTMARK.

I desember henvendte forbundet seg til miljøministeren med krav om et klart standpunkt mot en liberal forolkning av forskriftens paragraf 8. I medhold av denne paragrafen forsøker nå flere kommuner å få opprettet rane turlypper for snescootere under påskudd av at det må karakteriseres som nyttekjøring.

I brevet til miljøvernministeren viste MNV spesielt til Odelsrettens behandling av de nye reglene - der fleralliet klart presisterte at "den særordning som er innrettet for seks kommuner i Nord-Troms, ikke skal åpne for ytterligere utvidelse av det geografiske området for slik rekreasjonskjøring."

Dermed de første søknadene om opprettelse av tiskelytter etter de nye reglene ikke får en restriktiv behandling, vil det medføre et skred av nye søknader med krav om den samme liberale tolkningen, hevder forbundet.

FORSKRIFTER FOR MILJØFARLIGE BATTERIER.

I en kommentar til SFT's forslag til forskrifter for miljøfarlige batterier, ga forbundet uttrykk for at kamper mot miljøgiften går for raskt. Vi ba derfor SFT bruke alle medlemmer i forurenslings- og produktkontrollloven til å forsere innsatsen mot kvikksølv, kadmiom og de øvrige prioriterte miljøgiftene.

Av mer konkrete merknader kan bl.a. nevnes:

- krav om merkeplikt og panteordning for bilbatterier.
- at SFT vurderer innsamlingsplikt for batterier i samtlige kommuner,
- at alle batterier skal samles inn (p.g.a. sinkinnholdet),
- krav om innsamlingsutstyr for amalgamslam fra tannlegekontorer.

VERN AV NATTURGRADER OG FOREKSETTER

BEVARING AV FJELLBARKOGEN.

I en uttalelse til Regjeringen tok forbundets landsmøte skerp avstand fra vår nåværende skogbrukspolitikk - som innebærer stor fare for rasering av fjellbarkogen.

Landsmøtet krevde bl.a.:

- En øyeblikkelig revidering av tilskuddsordningene til vei- bygging og drift i høyreliggende og vanskelig terreng.
- Særlig verdifull fjellbarkog måtte vernes innenfor landplaner for barskogreservater.
- I sonen 0-50 høydemeter nedover fra den klimatiske barskoggrensen må hogst ikke tillates.
- I sonen 50-150 høydemeter må bare svært forsiktig plukkogst eller bleddingsogst tillates.
- Det må vurderes innført spesielle forskrifter for fjellbarkog etter skoglovens paragraf 17 b. Uansett må hogst- og skogsbliveplaner i fjellskog forelegges fylkesmannens miljøvernavdeling til uttalelse.
- I samband med planer om bygging av tekniske anlegg som alpin- og turistanlegg, må hensynet til fjellbarkogens helse etter tillegges langt større vekt.

Forbundets syn på forvaltningen av fjellskogen ble også drøftet i møter og befaring med representanter fra Direktoratet for Statens Skoger, samt på et eget seminar om fjellskogforvaltning som ble avholdt i april på Skogbrukets kurssteder på Honne i Biri.

VERN AV KULTURLANDSKAPET.

I anledning det europeiske kulturlandskapsåret sendte forbundets landsmøte en henvendelse til Regjeringen om å treffe effektive tiltak for å bevare det norske kulturlandskapet. Spesielt viktig var det å ha dette hensyn for øye i samband med den løpende

utformingen av jordbrukspolitikken.

Ellers ba vi Regjeringen om å sette i gang en landsomfattende registrering av hva som er igjen av representative kulturlandskaps typer.

BRUK OG VERN AV VESTFOLDS KYSTSONE.

I en henvendelse fra MNV's landsmøte til kystkommunene i Vestfold ble det påpekt som en oppgave av nasjonal interesse å bevare Oslofjordområdet som et alternativt natur- og rekreasjonsområde. Almenhetens bruk av kystsonen måtte derfor prioriteres i planleggingen. I uttalelsen ble det bl.a. pekt på at kystsonerplaner ville være et viktig instrument for kommunene i dette arbeidet.

DYRE FORPÅ NATURRESERVAT

I en uttalelse til Direktoratet for naturforvaltning i mars understrøket NNV Forrø-området nasjonale og internasjonale verneverdier. Vi sluttet oss stort sett til det fremlagte reservatforslag. Spesielt bemerket vi at innsløen Føren ved Føroset måtte komme med. Vi påpekte også at det øvrige av Forras nedslagsfelt ikke måtte utsettes for tungt inngrøp.

LANDSPLAN FOR VERN AV BARKOG

Barkogutvalget, oppnevnt av Miljøverndepartementet i 1986, la i slutten av mai fram sin innstilling. På Førhørd hadde såvel vernerisider som skoglersiden hatt anledning til å framlegge sine synspunkter for utvalget. Etter dette møtet utarbeidet Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norske Turistforeningers Forbund og Verdens Naturfond en felles pressemelding hvor hovedsynspunktene var flg.:

- Bare det mest omfattende alternativet var akseptabelt og i samsvar med Norges forpliktelser i lys av Brundtlandrapporten.
- Alle de registrerte store (mer enn 10 km²) lite berørte skogområdene måtte tas med.
- Verneplanens omfang måtte ikke bli dækkert ut fra dagens skovreie ramme for erstatnings-utbetaling. Det måtte allers ikke kreves erstatning for vern av statsrønn.
- De mest verneverdige områdene måtte umiddelbart gis midlertidig vern.

I begynnelsen av oktober sendte departementet utvalgsmøtstillingen ut på høring (svarfrist 15.2.1989).

Avisa "Nasjonen" kunne den 13.10. opplyse at Miljøverndepartementet hadde oppnevnt et utvalg med representanter fra Landbruksdepartementet, Miljøverndepartementet samt Skogforbundet og Skogbruksforeningen av 1950 med mandat å gjennomgå hele verneplan-problematikken for å oppnå så "fleksible" endelige løsninger som mulig.

Forbundet reagerte umiddelbart på dette utspill ved å kreve å bli med i et slikt utvalg. Dette ble imøtekommet ved at både nærings- og naturvernerorganisasjonene fikk sete. Som felles representant for DNT, NJFF og NNV ble Ellen Birgitte Strømo oppnevnt.

Samtidig ble NNV tilbudt representasjon i det regionale barkog-utvalget for Midt-Norge (der Arne Moksnes ble oppnevnt).

MIDLERTIDIG VERNEPLAN FOR STRANDOMRÅDER I FINNMARK

Som høringsorgan for naturvernmulighetene har NNV avgitt en fydlig uttalelse vedrørende Østmarka landskapsvernområde og Rausjømarka reservat, Lørenskog, Rølingen og Enebakke kommuner, Akershus.

Videre har et forslag til verneplan for strandområder i Finnmark fått forbundets støtte.

Flere nye områder ble fredet og status pr. 31.12.1988 er:

Kategori	Antall	Areaal km ²	% av landets areaal
Nasjonalparker	16	10.454,3	3,23
Naturreservater	836	1.002,2	0,31
Landskapsvernomr.	62	3.197,1	0,91

I tillegg kommer 74 naturminner og 50 andre områder fredet etter naturvernloven, til sammen 63 km².

Som utgangspunkt for prosentberøringen er nyttet 324.000 km².

DYRELIV, JAKT OG FISKE

FORSLAG OM ETTERLEPING AV MIDLERTIDIGE SIKRINGSSONER FOR LAKSEFISKE

Innledningsvis uttalte NNV følgende: "Forslaget er åpenbart en følge av at oppdrettsnæringen ikke har lyktes i å hindre raseblanding, smittespredning og skade på miljøet omkring anleggene. Norges Naturvernforbund har fulgt denne utviklingen med stor uro. KONSESJONER ble tidligere gitt både rundhåndet og ukritisk, og kravene om konsekvensanalyser som ledd i en "fore-var-politikk", fikk oftest vike for kortsiktige økonomiske interesser."

I den foreliggende situasjon ga forbundet forslaget om sikringssoner sin støtte, men pekte samtidig på at de negative erfaringene man hadde når det gjaldt oppdrett av laksefiske, måtte få konsekvenser for oppdrettspolitikken også når det gjaldt andre fiskearter. Uansett måtte vernet av ville, livskraftige stammer og de genetiske ressursene disse representerer, prioriteres.

LANDSPLANEN FOR FORVALTNING AV BJØRN, JERV OG ULV I NORGE.
DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNINGS FORSLAG TIL NYE FORSKRIFTER
(JFR. ARSM. 1987).

I et brev til Miljøvervministeren i mars, reagerte forbundet med skuffelse og bekymring på at Direktoratet for naturforvaltning i et forslag til nye forskrifter åpnet for lisensjakt på bjørn og jerv, og at myndigheten till å utstede fellingstillatelser på bjørn, jerv og ulv blir delegert fra Direktoratet til fylkesmanns nivå.

Forbundet ga uttrykk for sitt prinsipielle syn som går ut på at slik myndighet må tilligge et stadig høyere organ i statsforvaltningen jo større faren er for at den aktuelle arten kan bli utryddet. Ettersom de artene det her dreier seg om er truet av utryddelse, til dels svært sårbare i vår fauna, krevde forbundet at departementet korrigerer forslaget.

Direktoratet for naturforvaltning tok imidlertid ikke hensyn til disse synspunktene. I et høringsforslag som ble sendt ut i desember foreslo Direktoratet både lisensjakt på bjørn og jerv og delegering til fylkesmanns nivå til utstedelse av fellingstillatelser.

GAUPE.

Forbundet har fulgt opp sine tidligere krav om at gaupa får et bedre vern. I brev til Miljøvervdepartementet datert 7.3., ble det bedt om at gaupa snarest gis den samme forvaltningsmessige status som bjørn, jerv og ulv. Dette ville i så fall innebære at felling av gaupe bare kan skje etter spesiell tillatelse fra Direktoratet.

Forbundets begrunnelse tok utgangspunkt i vår mangelfulle viten om gaupas biologi og bestandsforhold. "Når det samtidig foreligger klare indikasjoner på at gaupa er i tilbakegang, er det uforutsvarlig å opprettholde den nåværende jaktordning.", het det bl.a. i brevet.

FANGST AV GAUPE TIL FORSKNINGSFORMÅL.

Forbundet har uttrykt tilfredsnet med at forskningsarbeidet når det gjelder gaupe er intensivert, bl.a. ved radiomarkering av gaupendivider. Slik radiomarkering forutsetter fangst av levende gaupe, og forbundet har reagert på at det kan være brukt metoder ved slik fangst som er uforenlig med de etiske krav som stilles i viltlov og dyrevernlav. Iflg. pressen var en gaupe så sterkt skadet på grunn av "en teknisk svikt ved en stålwire på utstyret"

at den måtte avlives. Forbundet har derfor gitt uttrykk for at det er av den største betydning at de metoder som forskningen benytter seg av ikke kommer i vanry.

ULV.

Den 17.7 ble det skutt en ulv i Engerdal. Jegeren hevdet at han hadde handlet i nødverge. Saken utløste en omfattende debatt i massemedia i Norge og Sverige.

I et brev til statsminister Gro Harlem Brundtland datert 27.7., krevde forbundet at den delen av nødvergeparagrafen som gjelder "fare for direkte angrep på bufe og tamrein" ble revurdert, uansett hva resultatet av politletterforskingen i nevnte sak måtte bli. Samtidig ga forbundet uttrykk for forskjellige alternative løsninger til endring av lovbestemmelsen.

I en pressemelding gikk forbundet senere sterkt ut mot en stortingsrepresentant som etter frbundets mening hadde uttalt seg direkte i strid med hva Norge har påtatt seg ved å underlegge og raffinere Bern-konvensjonen.

I november sendte NNV, sammen med Verdens Naturfond, Foreningen Våre Rovdyr og Dyrenes Beskyttelse et brev til Riksadvokaten hvor det ble gitt uttrykk for bekymring over at etterforskingen i ulvesaken gikk svært smått. Riksadvokaten ble derfor bedt om å øve innflytelse med sikte på fortgang i saken.

OVERVAKING AV KYSTSELBESTANDEN.

I samband med den virusssykdom som herjet i kystselbestandene i Skagerak og kattetag på sansommeren, ba forbundet Fiskeridepartementet ta initiativ til et kystselbestandens ble forsvarelig registrert og overvåket og at det ble etablert samarbeid mellom forskerne i de berørte land for snarest å få brakt klarhet i årsakene til sykdommen.

FORSLAG TIL FORSKRIFT OM OPPDRETT AV HJORTEVILT I INNHEGNING.

I sin uttalelse ga NNV uttrykk for sterk bekymring over utviklingen når det gjelder oppdrett av dyr i inngjerding og viste eksempelvis til problemer som peisdyrneringen (mink) og havbruksneringen (laks) har medført. Det ble videre pekt på alvorlige mangler ved vårt lov- og regelverk og gjeldende forvaltningsordninger som etter forbundets mening nå måtte føre til:

- en samordning og forbedring av lover og regelverk vedrørende kommersiell utnyttning av vilde dyr i inngjerding, uansett dyreart,
- strenge konsesjonsvilkår som best mulig sikrer at økologiske konsekvenser og dyreværnhensyn prioriteres fremfor kommersielle,
- opprettelse av ett ansvarlig organ for forvaltning av slike saker.

Forbundet bebudet at man vil reise denne saken overfor Regjeringen, og motsatte seg derfor at det ble gitt nye konsesjoner til oppdrett av hjortevilt for lovverket er samordnet og forbedret.

Se lve forslaget til forskrift ble kommentert.

ENERGI

SAMLET PLAN FOR VASSDRAG (Jfr. årsmeld. 1987)

Våren 1987 la Regjeringen fram en stortingsmelding om nulltering av Samlet plan for vassdrag. Stortingets kommunal- og miljøvernkomitee utsatte sin behandling av stortingsmeldingen til våren -88. Det mest kontroversielle i meldingen var flyttingen av Lomsdalsvassdraget fra kategori III til I.

Retten for komiteen skulle legge fram sin innstillingen for Stortinget, sendte NVV et brev til alle stortingsrepresentantene. I brevet (datert 30.05.) tas det klar avstand fra planene om å flytte Lomsdalsvassdraget til kategori I.

03.06. la Kommunal- og miljøvernkomiteen fram sin innstilling om Samlet plan. Et flertall i komiteen gikk som regjeringen inn for å flytte Lomsdalsvassdraget til kategori I. På NVV's landsmøte 10.-11. juni ble det vedtatt en resolusjon som tar avstand fra flyttingen av Lomsdalsvassdraget.

Stortinget utsatte behandlingen av Samlet plan til høstsesjonen. I forkant av stortingsbehandlingen arrangerte NVV sammen med de andre SRN-organisasjonene en pressemøting om Lomsdalsvassdraget. Sammen med Samarbeidskontoret for fritstående vassdragsrepresentanter (SAK) sendte NVV et nytt brev til stortingsrepresentantene (13.10.). I brevet ble representantene oppfordret til å stemme mot flytting av Lomsdalsvassdraget til kategori I. Til tross for dette vedtok Stortinget å støtte regjeringens forslag om flytting. Etter stortingsbehandlingen ble det sendt ut pressemelding fra NVV hvor vedtaket ble kommentert.

VERNEPLAN IV FOR VASSDRAG

Olje- og energidepartementet har satt ned et utvalg (Melbyquist-utvalget) som skal arbeide med den sannsynligvis siste verneplanen for vassdrag (Verneplan IV). Utvalget tar sikte på å legge fram forslaget til ny verneplan i form av NOU-rapport i 1991.

NVV følger arbeidet til Melbyquist-utvalget nøye. Høsten-88 fikk NVV se en liste over forslag til vassdrag som utvalget ville vassdrag med stor magasin kapasitet. NVV sendte den 17.10. brev til Olje- og energidepartementet, hvor det bl.a. ble understreket at vassdrag med stor magasin kapasitet må tas med i vurderingene av vassdrag som må med i Verneplan IV. NVV følger opp dette arbeidet i 1989.

MELFJORD

Helt på tampen av 1987 presenserte Storkraft sin "subsidiære plan for utbygging av Melfjord-vassdraget på Salfjellet", såkalte Melfjord 87. Dette var det var det tredje utbyggingsalternativet som ble lansert for Melfjord. De to tidligere alternativene ble forkastet p.g.a. henholdsvis økonomi- og naturvernargumenter.

I et brev som NVV og Samarbeidskontoret for fritstående vassdragsvernegrupper (SAK) sendte Olje- og energidepartementet 16.03. ble det tatt avstand fra enhver utbygging i Melfjord. Dette med begrunnelse i de store verneverdiene som går tapt og at en eventuell krafttverrselsel kan dekkes på en mer miljøvennlig og langt rimeligere måte enn ved en Melfjordutbygging.

Sammen med Samarbeidsrådet for Naturvern saker (SRN) og Folkeaksjonen Spar Salfjellet hadde NVV 24.05. møter med politisk ledelse i Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet om Melfjord. Etter møtene sendte NVV sammen med Folkeaksjonen Spar Salfjellet brev til statsministeren. Her ble det på nytt tatt avstand fra utbyggingsplanene, og det ble foreslått å bruke de 1,7 milliarder kronene som Melfjordutbyggingen er kostnadsregnet til, til forvaltningsstiltak innenfor fiskerieringen.

På slutten av vårsesjonen la Regjeringen fram stortingsproposisjon for utbygging av Melfjord-vassdraget (St.prop.nr. 132 for 1987-88). I proposisjonen sier Regjeringen ja til utbygging så langt det kan dokumenteres for et kraftbehov. Energi- og Industrikomiteen utsatte sin behandling av proposisjonen til høsten 88. 07.11. sendte NVV en oppfordring til komiteen om ikke å gi konsesjon for utbygging av Melfjord-vassdraget. Ved utgangen av 88 hadde komiteen fortsatt ikke lagt fram noen innstilling, men den vil etter all sannsynlighet foreligge på nyåret 89.

KRAFTLINJE MEL-HÅUKEDALEN-SKEI.

Ved kjennelse i Sunnfjord hærrettstett den 3. mars 1988 fikk forbundt ikke medhold i den saken VI hadde reist sammen med Informasjonskomiteen for Gaulavassdraget og tre grunneiere i Håukedalen mot Sogn og Fjordane Energiverk for å få stanset arbeidet med kraftlinja. På vegne av saksøkerne hadde h.r.adv. Ketil Lund satt fram begjæring om å stanse anleggsarbeidene inntil det foreligger rettskraftig avgjørelse i saken som saksøkerne hadde reist mot staten v/Olje- og energidepartementet for å få kjent departementets vedtak om tillatelse til å bygge linja ugyldig, jfr. årsmeldinga for 1987.

Et gjeldelig resultat var at Informasjonskomiteen for Gaulavassdraget ble tilkjent søknadskompetanse. Ellers var resultatet for den konkrete saken nedslående. Det er likevel deking for at prosessen har påskyndet utviklingen fram mot en praksis hvor søknader om kraftverk og kraftlinjer sees i sammenheng.

BYGGING AV GASSKRAFTVERK.

Flere ganger i løpet av året kommenterte NNV planene om bygging av gasskraftverk i Norge - og da i første rekke i samband med de to søknadene fra henholdsvis Norsk Bydno og Storkraft.

Våre hovedkonklusjoner for å gå imot bygging av slike kraftverk - kan oppsummeres slik:

1. Opplysninger fra Energidata tyder på at den faktiske produksjonskapasiteten i dagens elektrisitetsystem kan være så mye som 10 TWh større enn de offisielle tallene viser. Dette i seg selv innebærer flere års vekstreserver, selv med den forbruksoppgang som energimeldingen skisserer og selv om den effektivt tilgjengelige reserven skulle være mindre enn 10 TWh.
  2. Regjeringen opererer med et lønnsomt ekkopotensial på 30 TWh. Ved å utnytte bare en del av dette i tillegg til å ta ut en del av overkapasiteten i vannkraftsystemet, kan all ventet forbruksvekst fram til år 2000 være dekket. I høve til de justerte måttallene fra energimeldingen er det dessuten signal om at forbruker i kraftkrevende industri blir enda mindre,
  3. Statsministeren har proklamert at stabilisering av energiforbruket i år 2000 er norsk politikk. Dette må få konsekvenser for den energipolitiske strategien i årene som er igjen for 2000, på den måten at forbruksveksten blir dempet mot null på slutten av 1990-tallet. Naturvernforbundet mener at en slik utvikling er mulig, ønskelig og lønnsom uten å produsere mer elektrisitet enn det som i dag er utbygget og under utbygging.
  4. Det er uakseptabelt for Norge å øke utslippet av CO₂. Dette er et selvsagt argument mot gasskraftverk i vårt land.
  5. I stedet for å investere over 1 milliard 1987-kroner i gasskraftverk, bør Staten budstjeterer det som trengs av midler til organisatoriske, tekniske og økonomiske tiltak for å stimulere forbruksdempning og det som eventuelt trengs av vårt enøk-potensial i omstillingsperioden ut dette hundreåret.
- Av mer sekundære argumenter vi fremførte i diskusjonen omkring bygging av gasskraftverk, kan nevnes:
- Dersom styresmaktene velger å bygge slike verk, må konsekvensen være stopp i nye konsesjoner til kontroverstele vannkraftverk.
  - Et eventuelt gasskraftverk må kjøres som såkalt topplastverk.
  - Eventuelt bruk av gass til kraftformål må kompenseres av en tilsvarende mindre brenning av olje og kull.

VEITRUSSEL MOT OSELVASSBRAGET, HORDALAND.

I mars henvendte forbundet seg til Hordaland vegkontor med påpekning av at øst-alternativene for ny veg mellom Øiven og Rådal ville medføre uakseptabelt store inngrep i det varig vernede vassdraget. Dersom veggjefen valgte å holde fast på disse alternativene, måtte det også søkes om tillatelse etter vassdragsloven, hevdet vi. Videre påpekte vi også at de planlagte inngrepane måtte behandles i samsvar med plan- og bygningslovens bestemmelser.

Efter at Bergen bystyre i juni vedtok å holde fast på øst-alternativene, henvendte NNV seg til Miljøverndepartementet og ba dem om å ta saken opp til behandling.

VEITRUSSEL MOT OSELVASSBRAGET - TILSIJNING AV VEITRUSSEL.

I en henvendelse til Miljøverndepartementet i juli ba NNV departementet om å gripe inn i samband med tilslamming av veitrusselfelva p.g.a. tipping i elva av tunnelmassen. Tilslammingen representerer en reell trussel mot alt liv i elva, hevdet forbundet og påpekte at den skadelige utviklingen i elva klart var i strid med konsesjonsvilkårene for utbyggingen.

FORRENSNING

NORDISK SAMARBEID OM VANNFORRENSNING.

I samband med algeoppblomstringen langs bl.a. Sørlandskysten sommeren 1988, sendte de tre naturvernorganisasjonene i Danmark, Sverige og Norge en felles henvendelse til Nordisk Råd med fig. krav:

- 50% reduksjon i utslipp av N-holdige og 80% reduksjon av fosforholdige næringsstoffer til vann innen 1992.

De samme foreningene, som samlet har en medlemsmasse på 450.000 sendte også en felles henvendelse til FN-konferansen i Oslo i juli om oppfølging av Brundtlandkomisjonens innstilling. Foreningene pekte i brevet spesielt på behovet for å få etablert en verdensomspennende konvensjon mot havforurensning fra land-baserte kilder.

NORSK JORDBRUK - KOMMENTAR TIL BJERKHOLOTUTVALGETS INNSTILLING.

BjerkhoLOTutvalget's tilrådingar betyr òg forurensning fra landbruket. Flertallet i utvalget legger opp til en innreks- og fordelingspolitikk som bare vil øke de alvorlige miljøproblemane landbruket i dag står med, uttalte NMV i en kommentar til utvalget's innstilling.

For å få bukt med forurensningene og en røkke andre alvorlige miljøskader av det moderne landbruket, må effektivitetskravene til næringene senkes, ikke heves, mente NMV. Konsekvensene av BjerkhoLOTutvalget's forslag vil etter forbundets oppfatning bli et enda nær konsentrert og spesialisert landbruk i områder med gode forutsættninger, mens nedleggning vil bli en økende trussel mot utkantene.

UTHOLDENHETSPRINSIPPET INN I GRUNNLOVEN.

I en henvisning til stortingets utvalgs- og komitejonskomite i januar, støttet forbundet et fremsett forslag fra Eva Funder Fliescrer om en ny paragraf 110 A i grunnloven.

Forslaget omfattet det såkalte utholdenhetsprinsippet - som i dag kommer til uttrykk i Naturvernløvens formålsparagraf. Forslaget fastslå dessuten individets rett til ren luft, ren jord og rent vann og åpner adgang til å få disse rettighetene prøvet for domstolene.

Forslaget fikk ikke den nødvendige flertall.

OPPFØRDRING TIL BOIKOTT AV OZON-ØDELEGGENDE PRODUKTER.

På vårrparten utarbeidet forbundet en såkalt ozon-boikottliste som fikk store media-oppslag. Vi satset også på annonser i dagspressen.

Av produkter vi særlig påpekte som skadelige for ozon-laget, var halonfylte brannsløkingapparatet, noen typer plast-basert isolasjonsmateriale, enkelte spraybokser og noen typer emballasje og produkter som inneholder bestemte løsningsmidler.

Samtidig som forbundet oppfordret til boikott av disse bestemte produkt-typene, fremmet vi forslag til gode alternative produkter. Forbundets ozon-kampanje ble meget vellykket. Den markerte NMV som en forbruker-oppbåt organisasjon og skaffet NMV nye good-will og nye medlemmer.

UTSLIPP AV NITROGENOKSIDER (NOx).

I en kommentar til Regjeringens NOx-melding - som ble lagt fram i april - karakteriserte NMV det som en fallitterklaring av Regjeringen å tillate at utslippene av forurenende nitrogenoksider fra norske kilder blir 40 000 tonn større i år 2000 enn i dag.

Dette innebærer en økning på bortimot 20 % i løpet av de neste 12-13 årene.

Regjeringen har igjen prioritert en uhemmet utvikling i sterkt forurenende biltrafikk framfor helt nødvendige tiltak for å trygge våre barns livsmiljø og naturens eksistens, hevdet NMV.

KJEMIKALIEUTSLIPP FRA OLJEVIRKSOMHETEN I NORDSJØEN.

I november 1987 søkte Norsk Hydro SFT om utslipp av borekaks og kjemikalier i samband med utbygging og drift av Trollfjellet og Osebergfeltet.

I en uttalelse til SFT pekte NMV på at Osebergområdet sentralt på Vikingbanken er viktig for alle stadier i fiskens liv og at der derfor måtte tas spesielle hensyn. Vi ba også SFT om spesielt å holde kontroll med konsentrasjonen og eventuelle effekter av det kontinuerlige utslipp av såkalt hydravulikkolje.

I en annen uttalelse til SFT om utslipp av vann og metanol fra oljefeltet Tommeliten, kunne forbundet ikke akseptere at oljeselskapet (Phillips) fikk klarsignal til utslipp før giftighets- og nedbrytbarhetstesten var blitt utført og vurdert.

Forbundet påpekte at det i dag ikke er god internasjonal kontroll med utslippene av kjemikalier fra oljeproduksjonen på kontinentalsokkelen og at det heller ikke finnes noen fullstendig oversikt over miljøeffektene av slike utslipp.

I SFT's svar til oss ble det beklaget at utslippstillatelse var blitt gitt uten at høringsinstansene var blitt gitt anledning til å kommentere valget av kjemikalier.

STORE NATURVERNSAKER

PATENTERING AV GENSER.

I juli henvendte NNV seg til statsministeren - i sgerskap av leder for verdenskommissionen for miljø og utvikling - og ba henne bidra til at spørsmålet om patenterting ble tatt opp på høyt nivå i Norge. Vi hevdet at dette ville være den eneste måten å få styring med utviklingen innen dette området på. Det varner med i så tett patenterting opp til en bred internasjonal databas, hevdet forbundet - i det samme år i forbindelse med å bli etablert for både mikroorganismer, planter og dyr men at det er tett hensyn til bl.a. miljøkonsekvenser eller følgerne for land i den tredje verden.

MILJØMERKING AV FORBRUKSVARE

I en kommentar til en utredning fra forbrukerrådet om miljømerking av forbruksvarer, stilte forbundet seg grunnleggende positive til en slik ordning.

Vår konklusjon var imidlertid at en miljømerkingssystem vil være helt avhengig av at det settes av nok ressurser, menneskapsmessig og økonomisk, både til det avsluttende utredningsarbeid og når selve den praktiske gjennomføringen kommer igang. Det er fare for at en halvbjertet ordning med miljømerking fort kan virke mot sin hensikt, hevdet NNV.

FORSVARETS STORE NATURINNGREP.

I nordre Nordland og Troms foregår og planlegges utbygging av nye forsvarsanlegg. Mange av disse - i form av vegger, stillingsområder, fjellanlegg, øvingfelt m.m. representerer store naturinngrep.

Utbyggingen av slike anlegg skjer nesten uten unntak uten at det er foretatt noen form for naturfaglige registreringer eller konsekvensanalyser på forhånd.

Fylkesmannens miljøvernavdeling får heller ikke melding om slike inngrep. I de fleste tilfeller er det bare topplødsen i kommunen der inngrepene skjer, som blir orientert for arbeidet starter opp.

Med bakgrunn i disse fakta henvendte forbundet seg i desember til Miljøverndepartementet og ba dette departement om å ta dette sakskompleks opp med Forsvarsdepartementet med sikte på å få etablert praktiske samarbeidsformer og saksbehandlingsregler som er på linje med det som gjelder for andre store inngrep i naturen, f.eks. vasskraftutbygging.

NORSK SAMFERDSELPOLITIKK.

Dette temaet ble også drøftet på forbundets landsmøte - hvorfra det ble sendt en henvendelse til regjeringen som innholdt følgende krav:

- De kommende års samferdselspolitikk blir utformet med avgjørende hensyn til at luftforurensningene reduseres minst så mye som internasjonale avtaler krever.
- Det utarbeides en målsetting for hva som er ønskelig og miljømessig forsvarlig mobilitetsnivå i vårt samfunn.
- Den samlede forbrenning av fossile materialer innen samferdselen må reduseres kraftig.

Det må settes inn nødvendige tiltak for å redusere privatbilismen og den totale godstransporten på veiene. Utbyggingen av det tunge vegnettet må begrenses av hensyn til konsekvensene for natur og landskap på grunn av forurensninger. Dette betyr blant annet, hevdet forbundet, at:

- Forurensningsloven må gjelde alle transportmidler.
  - Biltrafikken må stoppes når Verdens helseorganisasjons (WHO) grenseverdier for luftkvalitet overskrides.
  - Veitrafikken må endres slik at bompengavgift kan gå til utbygging av kollektivtrafikk.
  - Norge må underskrive den internasjonale avtalen om 30% reduksjon i utslipp av NOx.
  - Alle nye dieseldrevne transportmidler må få de strengeste rensekraav - Californiastandard - innen 1990.
  - Det må settes krav til rensing av avgasser for sjøtransport.
  - Det må opprettes et eget direktorat for kollektivtrafikk.
  - Banenettet i Norge må utvides - ikke reduseres.
- I mai henvendte forbundet seg til Stortingets samferdselskomite og protesterte mot nedleggelse av NSB's sidebaner. Vi krevde at behandlingen av saken ble utsatt til årsskiftet - da Stortinget etter planen skulle diskutere hele NSB's virksomhet i årene framover.

Vår henvendelse ble ikke tatt til følge.

1988 var året da miljøkatastrofene for alvor nådde Norge. Størst oppmerksomhet i media fikk hullet i ozonlaget, drivhuseffekten, algeinvasjonen, Nordsjøens forurenstingssituasjon, selinvasjon og ressurssituasjonene i Barentshavutvalget, og selldød. Dette påvirket også MNVs informasjonsarbeid. Henvendelsene fra media økte sterkt, og vi har vel aldri markert oss så godt i media som dette året. Det ble i tillegg sendt ut rundt 30 pressemeldinger, og vi inviterte til 3 pressekonferanser.

FORBRUKERRETTER MILJØVERN

I 1988 startet Naturvernforbundet arbeidet med forbrukerrettet miljøvern. Dette ga en utrolig, god respons fra publikum. For å svare på etterspørsele ble hver av de mest sentrale informasjonsprosjektene trykket opp i nær 100 000 eksemplarer. Næringslivet viste seg også lydhørt overfor denne innfallsvinkelen. Mange av de produktene forbundet ønsket vekk fra markedet, ble trukket etter kort tid.

På forbrukerdagen 15. mars troppet Naturvernforbundet opp på Rikshospitalets fodeavdeling med et lass bleier sm ikke var klorbekket. Klorbekking gjør bleier og andre papirprodukter hvite, men bidrar også til utslipp av organiske miljøgifter, som f.eks. dioksiner, til miljøet. Overleveringen ble omalt i media, og førte til at norske bleieprodusenter og importører i løpet av sommeren lovet å kutte ut klorbekkede bleier. Utover høsten fokuserte Naturvernforbundet stadig på klorbekking av ulike produkter. Bl.a. gjennomførte vi en landsomfattende kampanje i november, "Åksjon Miljøbevist Forbruker", med dette som tema. Som et resultat økte markedsandelen av ublekkede papirprodukter i Norge og vi fikk nye produkter som f.eks. ublekkede kaffefilter på markedet. Det ble populært med "miljøvennlige hjørner" i butikkene, en del varer ble merket som en rettleiing til forbrukeren.

I mai -88 ga MNV ut en oversikt over produkter og produktgrupper som ødelegger ozonlaget. Lista kom samtidig med medias fokusering på problemene, og førte til en voldsom etterspørsel. Da lista ble revidert i november, viste det seg at 70% av de produktene som var nevnt opprinnelig, var trukket fra markedet eller under omlegging. Den reviderte lista inneholdt også en ny oversikt over firmar som går nye veier for å utvikle produkter som ikke skader ozonlaget.

I løpet av året fikk MNV stadig forespørsler fra næringslivet som ville vite våre kriterier for at de enkelte firmaers produkter skulle bli miljøvennlige. Samtidig viste henvendelsene fra publikum at det var et stort behov for å merke de miljøvennlige produktene. MNV var sammen med forbrukerrådet initiativtaker til å få i gang en offisiell miljømerking av produkter i Norge.

REDD SKOGEN AKSJONEN

Naturvernforbundet utviklet nok et sur nedbør prosjekt som vi tilbød alle landets skoleklasser i 1988. Samarbeidspartnere i landsomfattende prosjektet var Kirke- og Undervisningsdepartementet, Miljøverndepartementet og Felleskampanjen.

2000 klasser, fordelt på 800 skoler, deltok i arbeidet som gikk ut på å registrere surtøret i nedbøren på hjemstedet i en viss tidsperiode. Disse målingene ble sammenholdt med meteorologiske data. Skolene registrerte tilsammen 3906 regndager, målte pH-verdier mellom 2.0 og 7.0 og samlet inn 173 liter nedbør.

Resultatene er samlet i en rapport som kan fås fra sekretariatet. Undersøkelsen registrerte bl.a. at regnet over Sør-Norge i slutten av september nådde pH-verdier under 3.0.

PROSJEKT SPURV

Naturvernforbundet, Norsk Ornitologisk Forening, Direktoratet for Naturforvaltning og prosjektleder Jon Melbye lanserte mot Årskiftet "Prosjekt Spurv". Dette er et tilbud til barn og ungdom, og går ut på å lære deltakerne om småfuglene i nærmiljøet, hva som truer dem, forring, bygging av fuglekasser osv. Hovedarbeidet med prosjekt spurv vil finne sted i 1989.

PROTEST MOT NARMADA-UTBYGGINGEN I INDIA

I november sendte MNV en protest mot utbyggingen av elven Narmada i India til Verdensbankens president Barber Conable og Indias statsminister Rajiv Gandhi. Narmada er en av Indias mest hellige elver. Elva er 1300 km lang og renner gjennom fire delstater. Diskusjonene om utbygging til produksjon av elektrisitet og vanningsanlegg har pågått siden 1946. Utbygging ble vedtatt i 1987, til tross for omfattende protester både i India og resten av verden. Den planlagte neddemningen blir finansiert av Verdensbanken, og vil omfatte 30 større damanlegg, samt 135 mellomstore og 3000 små. Demningene vil sette store skogsområder med unik flora og fauna under vann og føre til at mer enn 1.5 millioner mennesker må flytte. 110 000 av disse er stammefolk. Miljøvernere over hele verden har sagt Narmada på listen over de fem verste prosjektene i verden, The Fatal Five.

NYTT INFORMASJONSMATERIELL

- Det viktigste informasjonsmateriellet som ble produsert i 1988 var (se også salgsartikler):
- Det DU ikke vet, kan ozonlaget ha vondt av. Oversikt over produkter og stoffer som skader ozonlaget.
  - Ozon og klimaendringer (samarbeid med Miljøverndepartementet)
  - Farten Dreper! Informasjon om forurensninger fra biler (samarbeid med Informasjonsgruppen mot sur nedbør)
  - Naturvern begynner i din egen hage. Økologisk Hagebruk (samarbeid med Økologisk Hagebrukskampanje)
  - Huskeliste for deg som ikke vil forurense
  - Restuskrise i Barentshavet - våre kystsamfunn trues!
  - Bleikt! Et hefte om papir og klorbleking.
  - På Dynge. Et hefte om avfallsproblemer.
  - Fjellskog og fjellskogforvaltning (samarbeid med Den Norske Turistforeningen, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Verdens Naturfond)
  - Nattstjernen i fare. Overgjødning.
  - Redd skogen aksjonen 1988. Resultater fra sur nedbør prosjektet.

D. NORGES NATURVERNFORBUND.

Faate komiteer:

Organisasjonskomiteen

fram til 15.9.88:
Eirik Mæjner
Reri Fave
Geir Myrstad
Tutta May Endresen
Org.sekr.
Gen.sekr.

Etter 15.9.88:
Aud Haaland
Inger Marie Hagen
Jon Sylte
Ingunn A. Holtan
Alexandra Hauge.

Gift- og forurensningskomiteen

Ragnhild Sundby
Olav Skulberg
Toralf Matveit
Torgeir Lillebo
Jan Oddvar From
Torbjørn Pale
Ivar Tsakken

Barentshavutvalget:

Bente Aasjord
Terje Olesvold
Gerd Bente Jacobsen

Nrds-utvalget:

Frøde Bekkestad
Honora Hamre
Anders Goksøy
Geir Johnsen
Arne Berg
Kjersti Sæther-Olsen
Amund Måge
Jon Vidar Helvik
Halfdan Melbye
Gunnar Vatnøy.

Juridisk komite:

Ragnar Vik
Carl August Fleischer
Eva Punder Fleischer
Rolf E. Fjellstad
Jorn Siljeholm,
sekr.: Liv Mille.

Redaksjonskomiteens medlemmer 1988

Bredo Bernsen
Anders Goksøy
Trond A. Svensson
Ragnar Vik
Erik Solheim
Redaktøren
Generalsekretæren
Informasjonsekretæren

OVERSIKTLISTER ORGANISASJONER/ORGANER NATURVERNFORBUNDET

VAR. REPRÆSENTERT I I 1988.

Europaidéskampanjen 88/89 for kulturlandskapet
Alternativ Staud/Opodtogsgrupper
Det Norske Skogselskap/Landsrådet
Felleskampanjen for Jordas Miljø og utvikling
Kold Skjærsliden ren - Råd og styre
Norsk Skogbruksnæring - rep. skape
Informasjonsgruppe mot sur nedbør
Samarbeidsrådet for naturvernaker
Studieforbundet Natur og Miljø
Syllistenes Landsforening - Rådet

Offentlige råd og utvalg:

Arbeidsgruppe for landbruk - Kultur-landskap
Direktoratet for naturforvaltning - Rådet
Faggruppe for framtidas norske jordbruk
Faggruppe for miljø og ressurser
Forurensningsrådet
Norges Landbruksvitenskapelige forskningsråd - Rådet
Retningslinjer for O-ldrettens forhold til naturmiljø og
rettighetshavere
Rådet for Hardangervidda
Samarbeidsrådet for skoglig flerbruksforskning
Statens Naturvernråd
Produktkontrollrådet

